

Dr. BALOGH ALBERT:

AZ ÚJ STATISZTIKAI TERMINOLÓGIA

Az ISO 3534-1 és 3534-2: 2006 szabványok ismertetése

Az ISO 3534 szabványsorozat- Szótár és jelölések- tagjai:

1. ISO 3534-1: Statisztikai és valószínűségi fogalmak(2006)
2. ISO 3534-2: Alkalmazott statisztika (2006)
3. ISO 3534-3 Kísérlettervezés (1995)

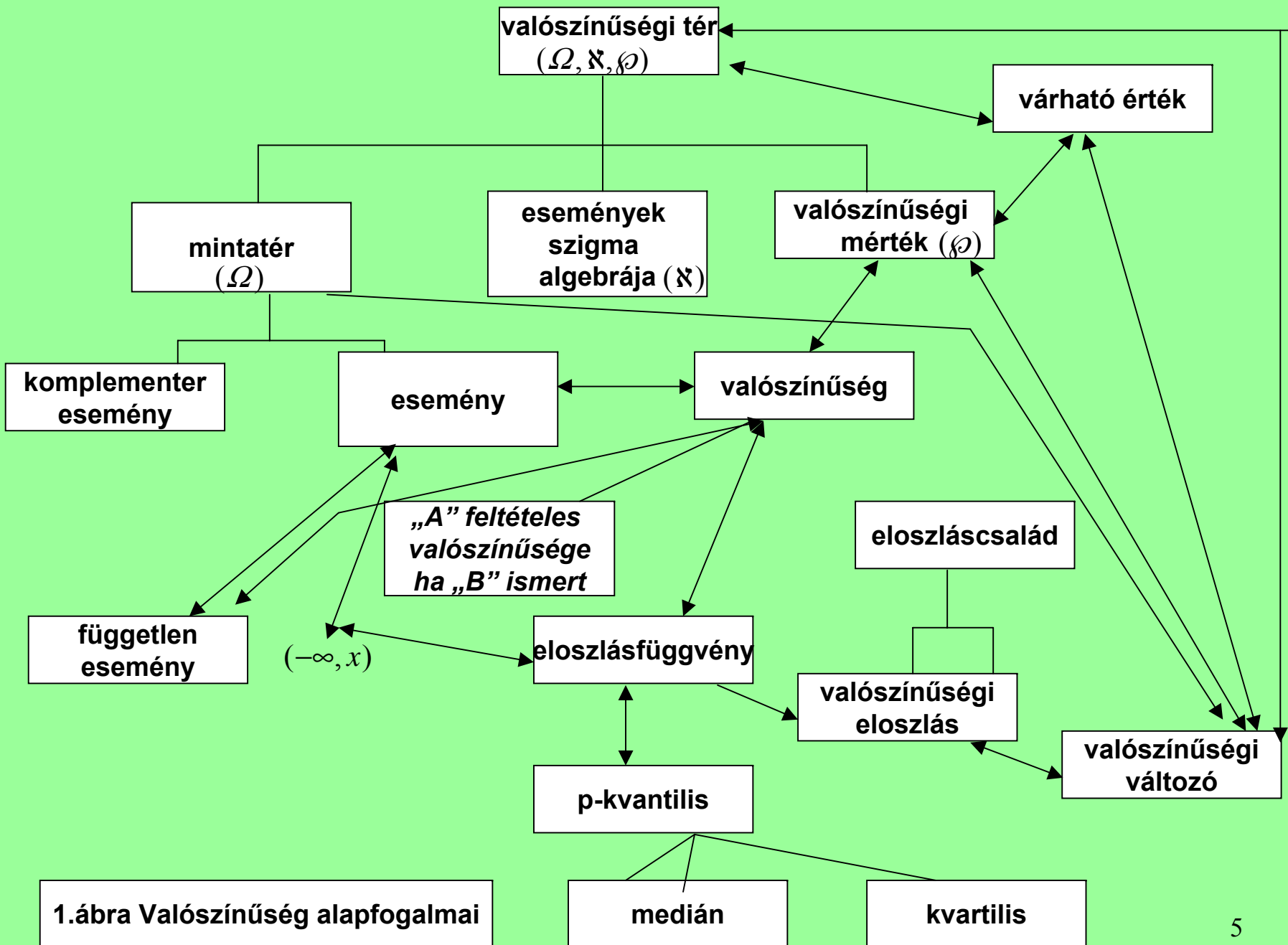
ISO 3534-1 fogalomcsoportjai

<i>Sorszám</i>	<i>A csoport megnevezése</i>	<i>A csoportban lévő fogalmak száma</i>
Általános statisztikai fogalmak (65 fogalom)		
B.1.	Alapsokaság és minta fogalmai	16
B.2.	A minta momentumaira vonatkozó fogalmak	11
B.3.	A becslés fogalmai	21
B.4.	A statisztikai próbák fogalmai	15
B.5.	Az osztályok és tapasztalati eloszlások fogalmai	15
B.6.	A statisztikai következtetések fogalmainak diagramja	13
Valószínűségi fogalmak (70 fogalom)		
C.1.	A valószínűség alapvető fogalmai	18
C.2.	A momentumokra vonatkozó fogalmak	21
C.3.	A valószínűségi eloszlások fogalmai	20
C.4.	A folytonos eloszlások fogalmai	19

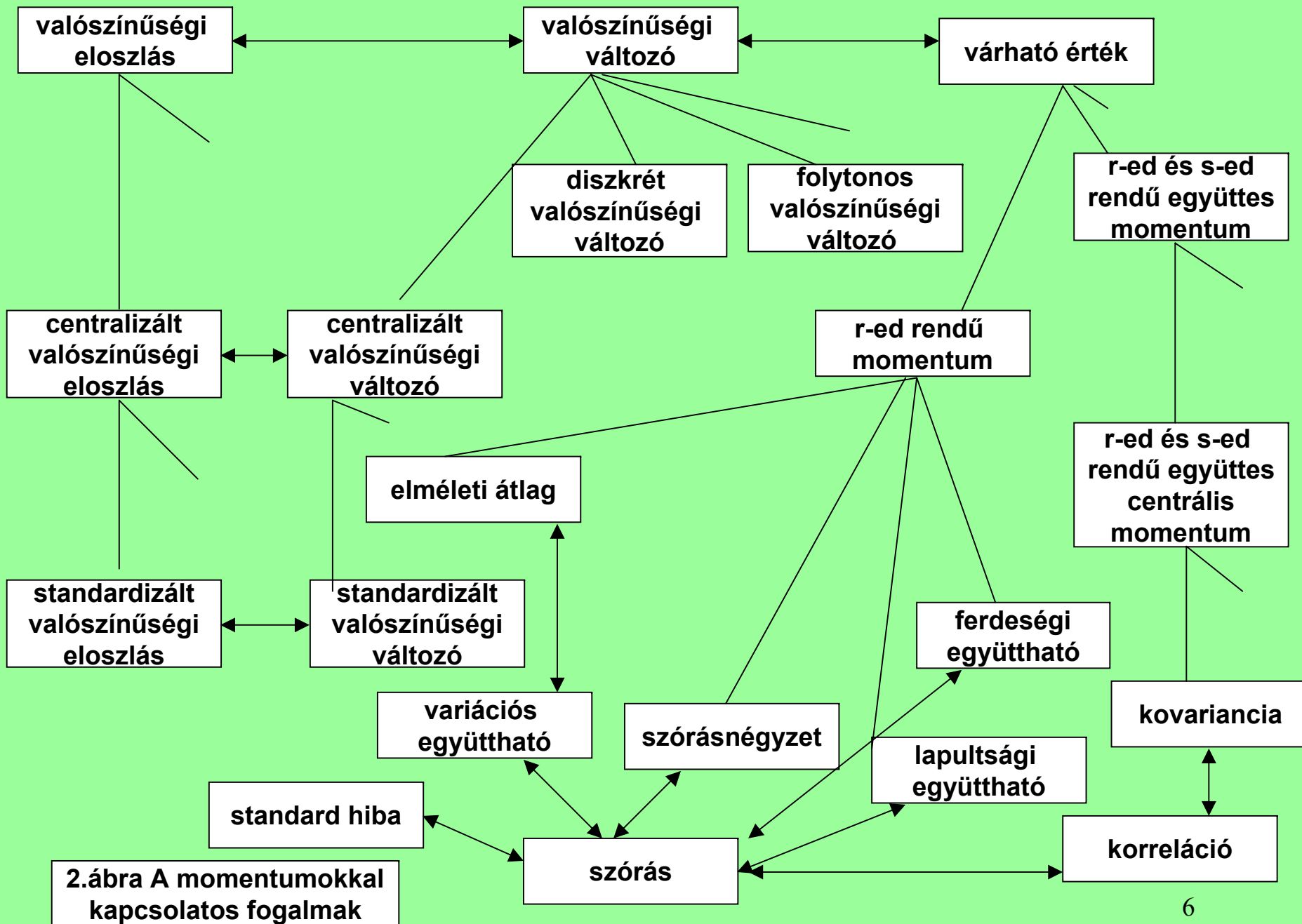
Megjegyzés: egyes fogalmak több csoportban is szerepelhetnek.

A szabvány felépítése

- 1. Fogalom**
- 2. Meghatározás**
- 3. Példák**
- 4. Megjegyzések**
- 5. Fogalom diagramok**

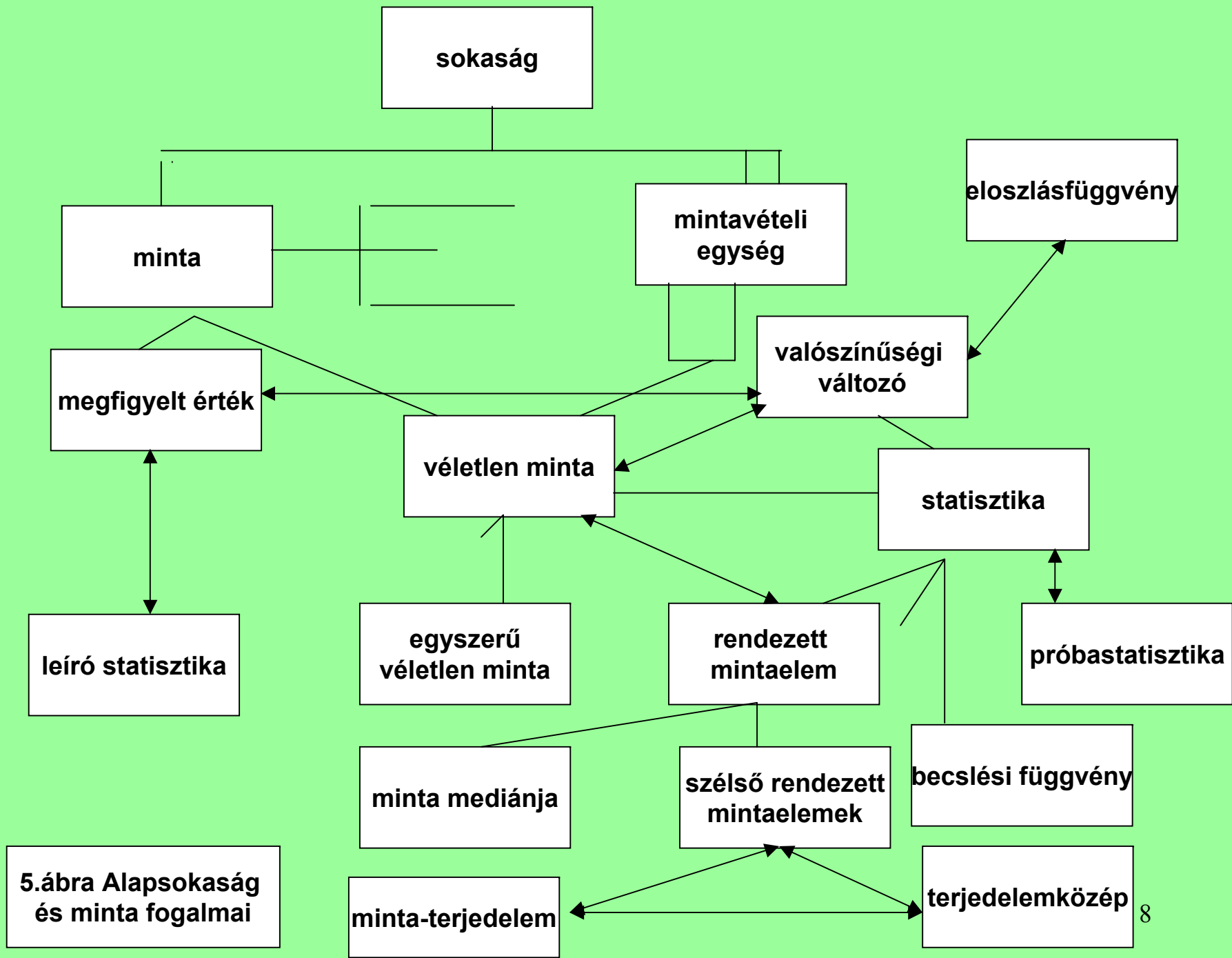

1.ábra Valószínűség alapfogalmai

2.ábra A momentumokkal kapcsolatos fogalmak

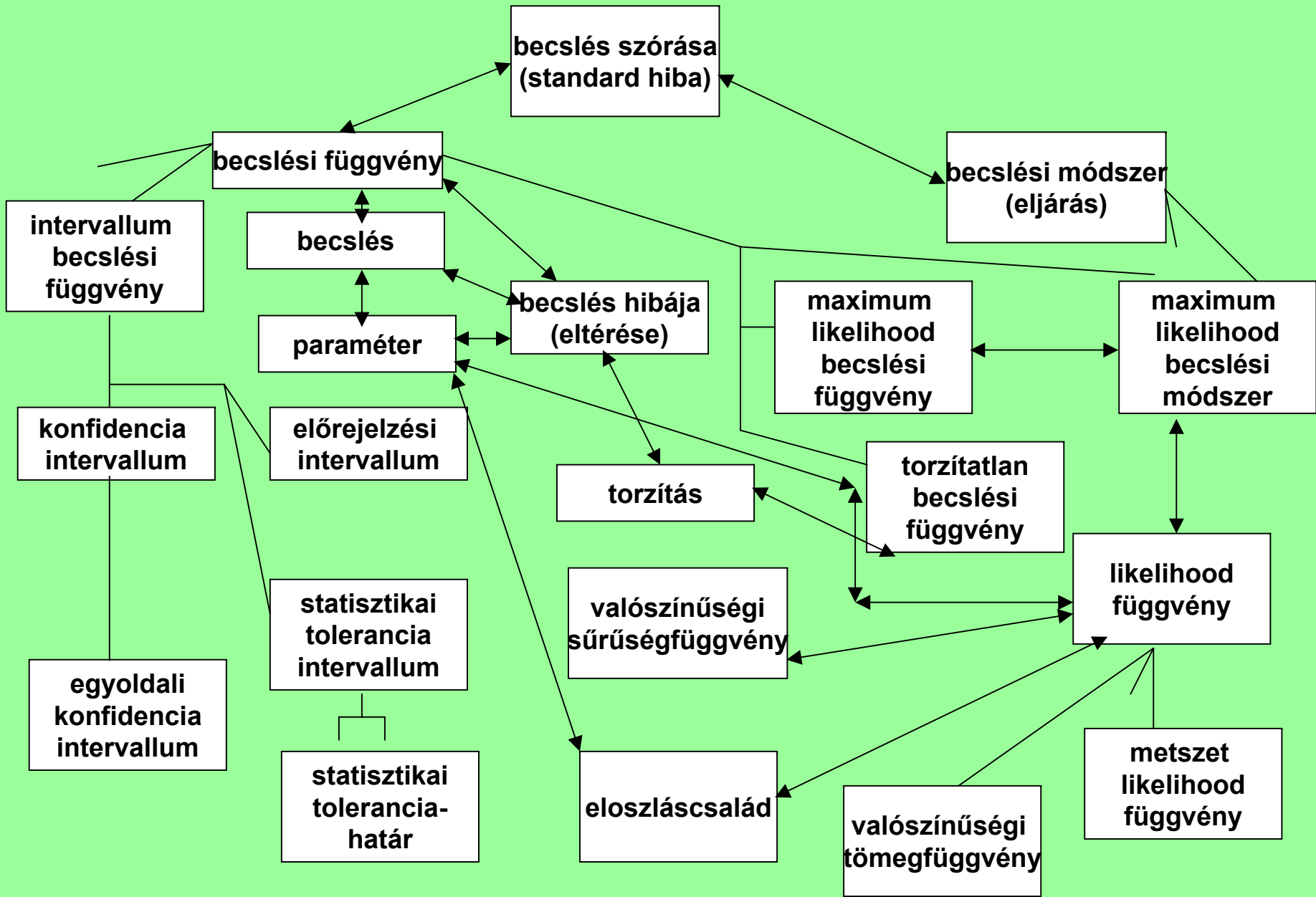

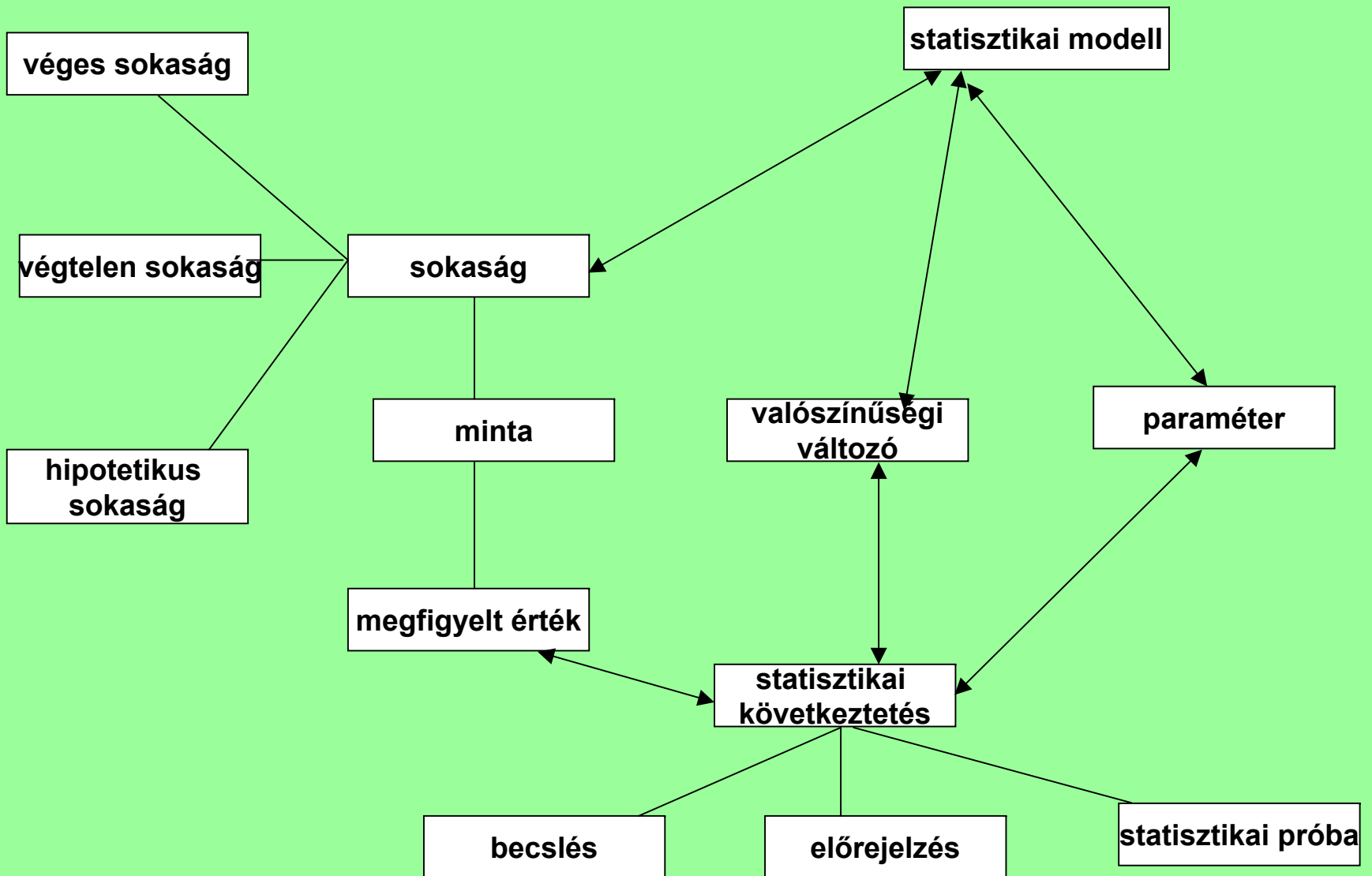
5.ábra Alapsokaság és minta fogalmai

7.ábra Becslés fogalmai

10.ábra Statisztikai fogalmak közötti kapcsolatok diagramja

PÉLDA

Egy elem működését az jellemzi, hogy vagy a kezdeti állapotban már hibás, vagy működése során egy véletlen időpontban meghibásodik.

Mintatér: (az elem meghibásodik 0 időpontban), (az elem meghibásodik $x > 0$ időpontban).

A esemény: $A = \{0\}$ kezdeti meghibásodás; $A = (0, 2)$ kezdetben nem hibásodik meg, de 2 órán belül meghibásodik; $A = \{5, 7\}$ 5,7 óránál hibásodik meg; $A = [7, +\infty)$ 7 órát túléli.

Komplementer esemény: $A = \{0\}$ ellentettje $A^c = (0, +\infty)$

Feltételes valószínűség: $A =$ (az elem túléli legalább a 3 órát, azaz $[3, +\infty)$); $B =$ (az elem kezdetben működik, azaz $[0, +\infty)$). $P(A|B) = P(AB)/P(B) = P(A)/P(B)$

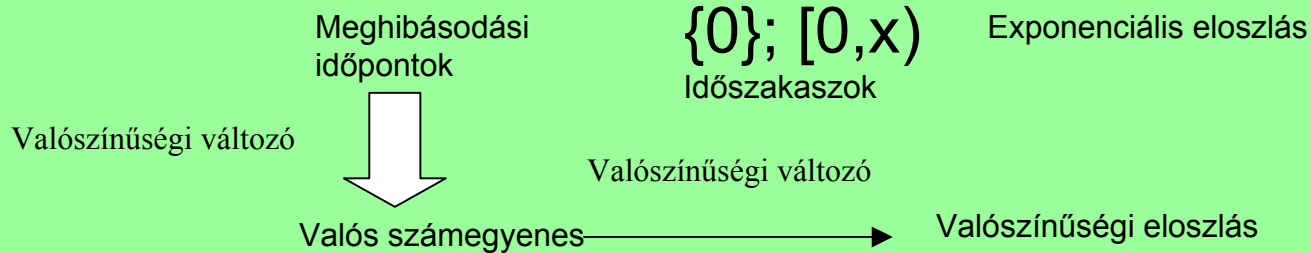
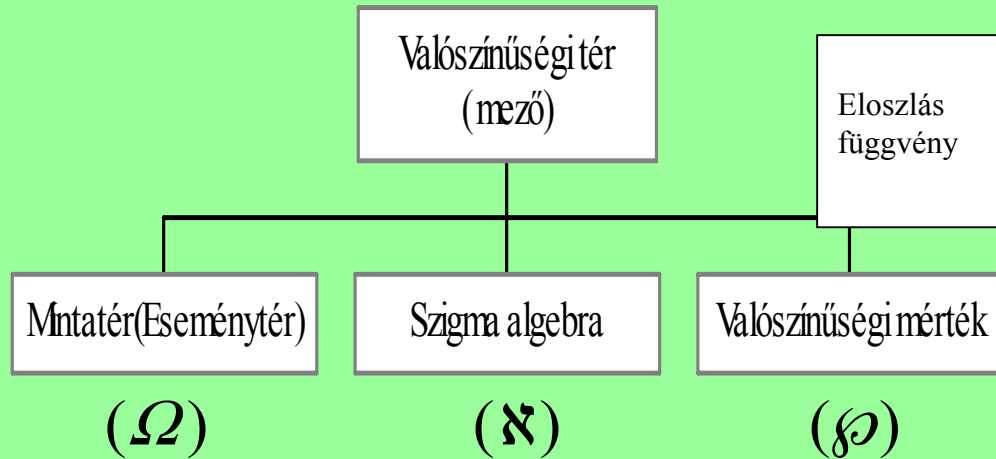
Valószínűségi eloszlásfüggvény: $F(x)$

$$F(x) = \begin{cases} 0; & x < 0 \\ 0,1; & x = 0 \\ 0,1 + 0,9[1 - e^{-x}]; & x \geq 0 \end{cases}$$

Várható érték: $E(X) = 0 \cdot 0,1 + 0,9 = 0,9$. Szórásnégyzet: $V(X) = E(X^2) - E^2(X) = 1,8 - 0,9^2 = 0,99$

PÉLDA folytatása

A valószínűségi számítás alapjai $(\Omega, \mathcal{N}, \mathcal{P})$

A szabvány újdonságai

- A valószínűségszámítás alapjait megvilágítja.
- Bevezeti a valószínűségi tömegfüggvény fogalmát.
- Jól rendszerezi a tapasztalati és elméleti momentumokat.
- A centralizált és standardizált eloszlás fogalmát bevezeti.
- Érthetően tárgyalja a becslési fogalmakat.
- Példákkal és megjegyzésekkel magyarázatot ad.

KÉRDÉSES FOGALMAK

1)A függetlenséget a szorzat-szabállyal határozza meg. Ez azonban nemcsak független esetben igaz.

2)A várható értéket (expectation) a valószínűségi változó $g(X)$ függvényének integráljaként határozza meg a mintatéren egy valószínűségi mérték szerint. A $g(X)=X$ esetben ezt átlagnak (mean) nevezi. Ez nem felel meg az eddigi gyakorlatnak.

3)A becslésre több kifejezést használ: estimator=egy függvény (átlag képlete), estimate ennek megfigyelt értéke, estimation= a becslés módszere (maximum likelihood).

Hiányok

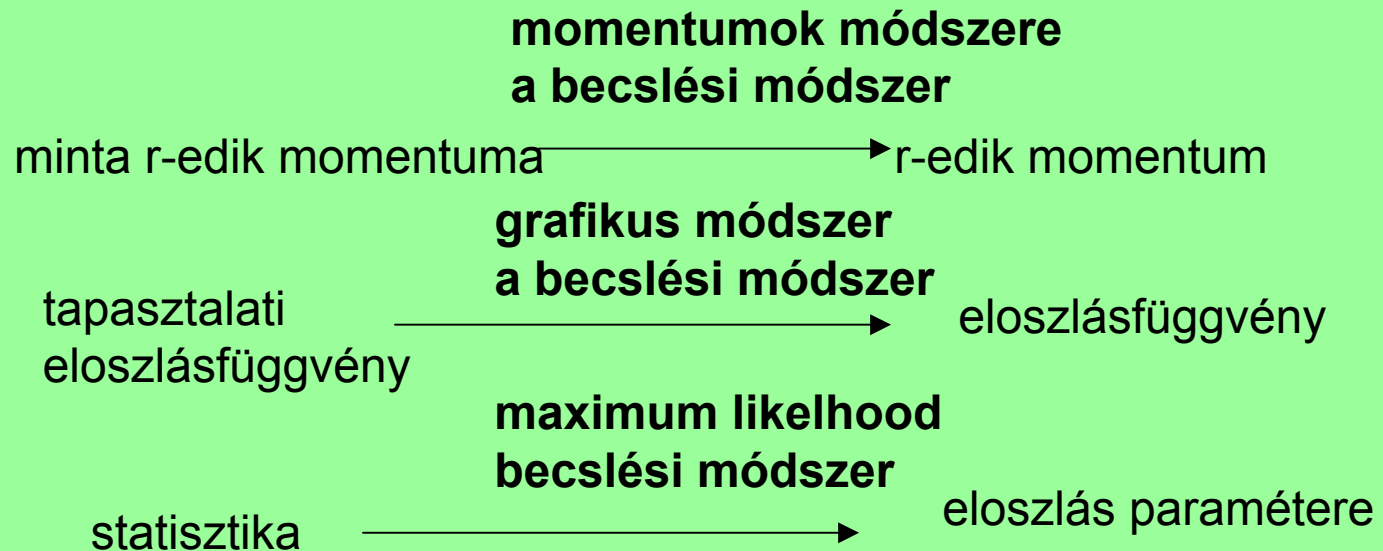
Nincs kapcsolat a statisztikai és valószínűségi fogalmak között.

Nem szerepel a tapasztalati eloszlásfüggvény fogalma.

Nem adják meg a momentumok becslési módszerét és a grafikus becslés eljárását.

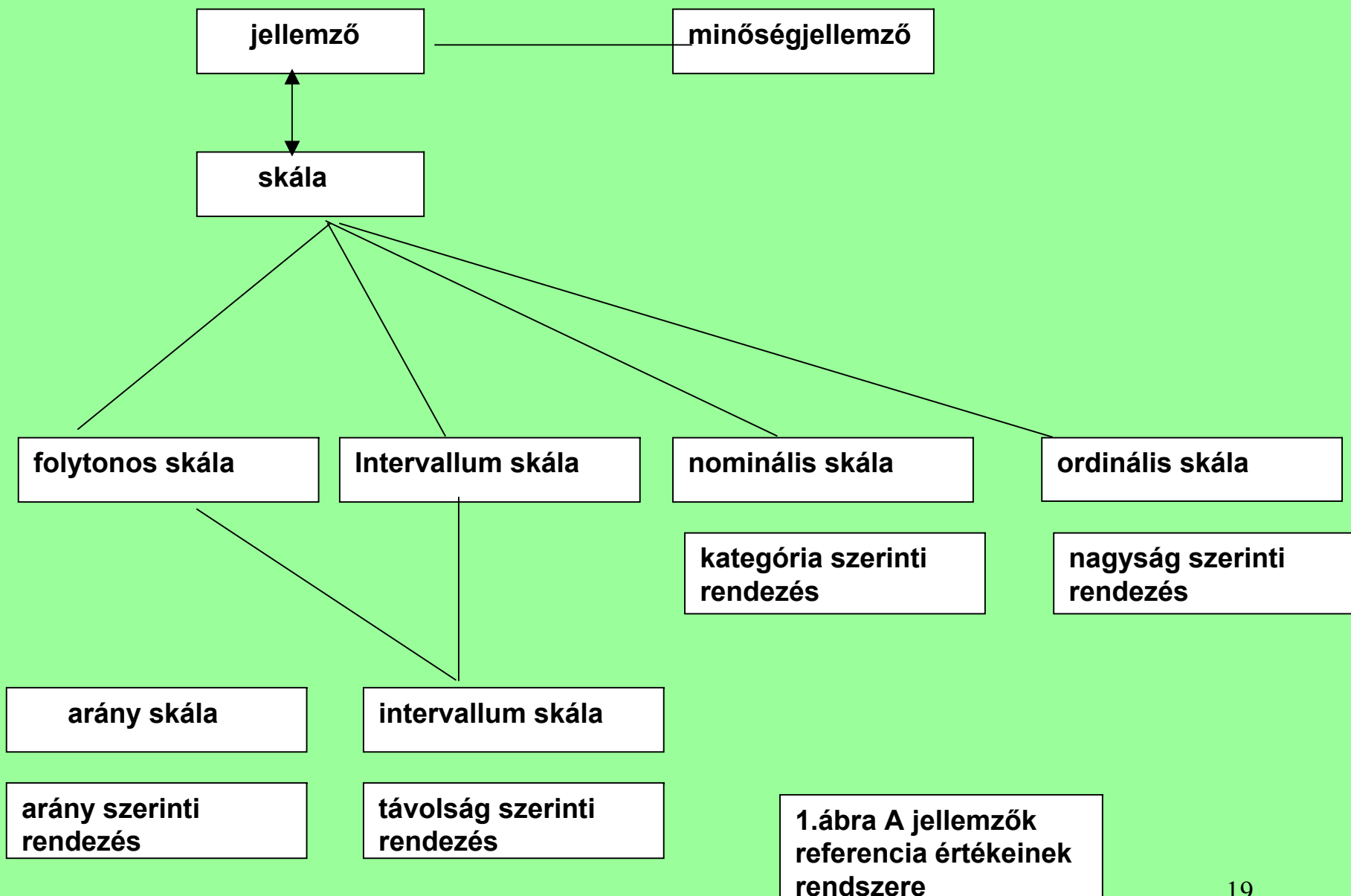

javasolt ^Kkapcsolat a statisztikai és valószínűségi fogalmak között

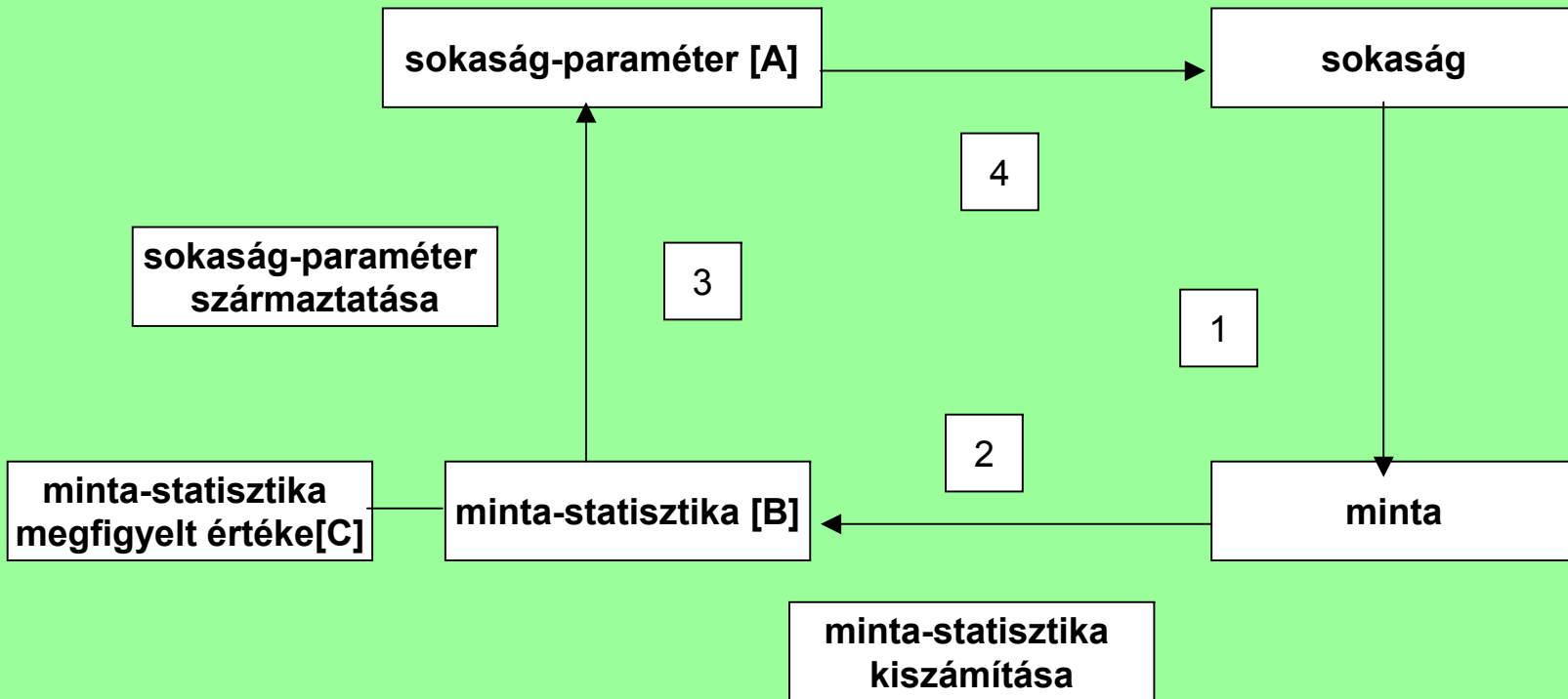

ISO 3534-2 fogalomcsoportjai

Fejezet	Csoport megnevezése	Fogalmak száma
1.	Adatok előállítása és gyűjtése	62
2.	Statisztikai folyamatmenedzsment	84
3.	Előírások, értékek és vizsgálati eredmények	65
4.	Ellenőrzés és általános átvételi mintavétel	80
5.	Ömlesztett anyagok mintavétele	35

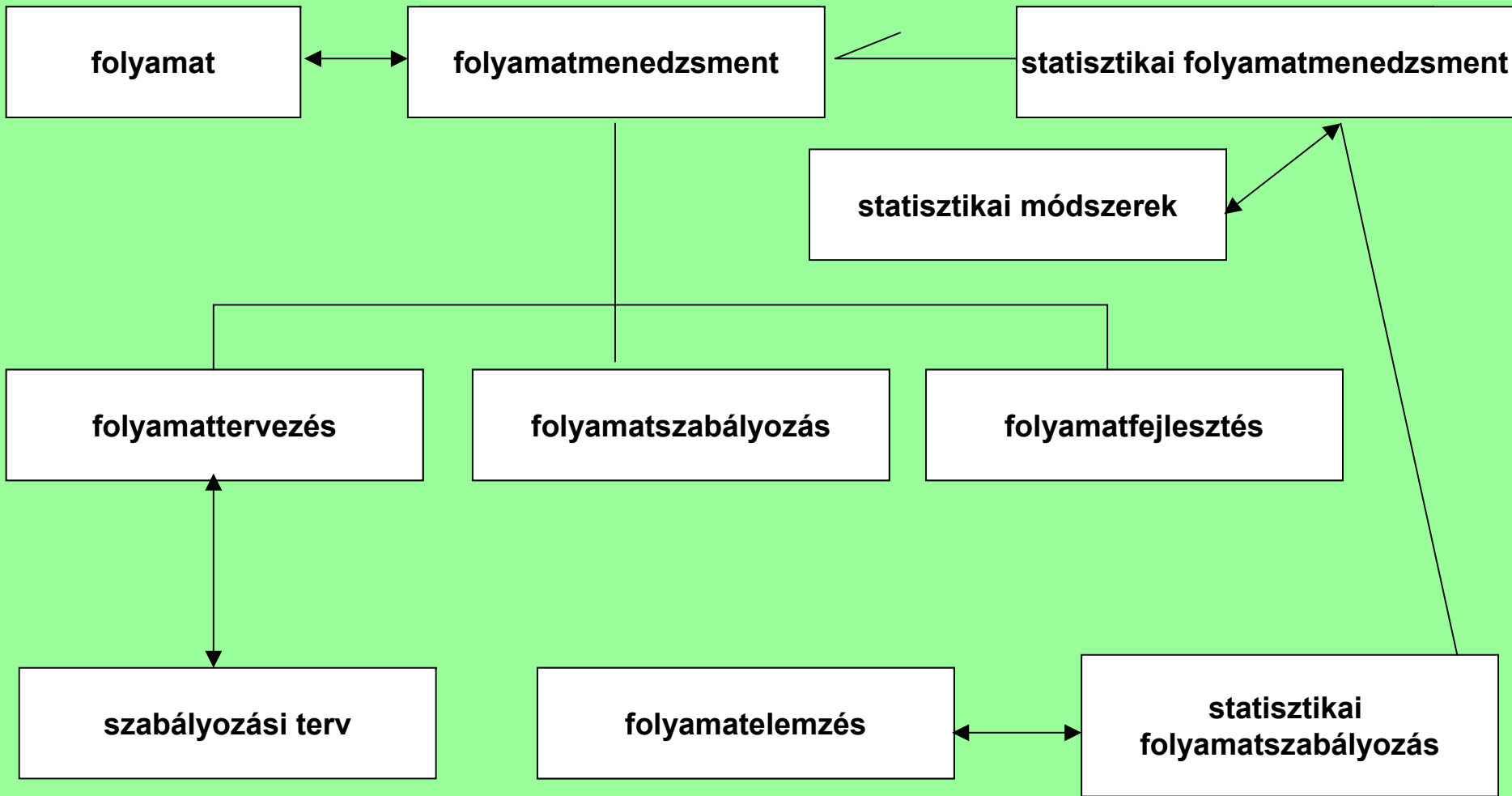

sokaság leírása
valószínűségi eloszlással

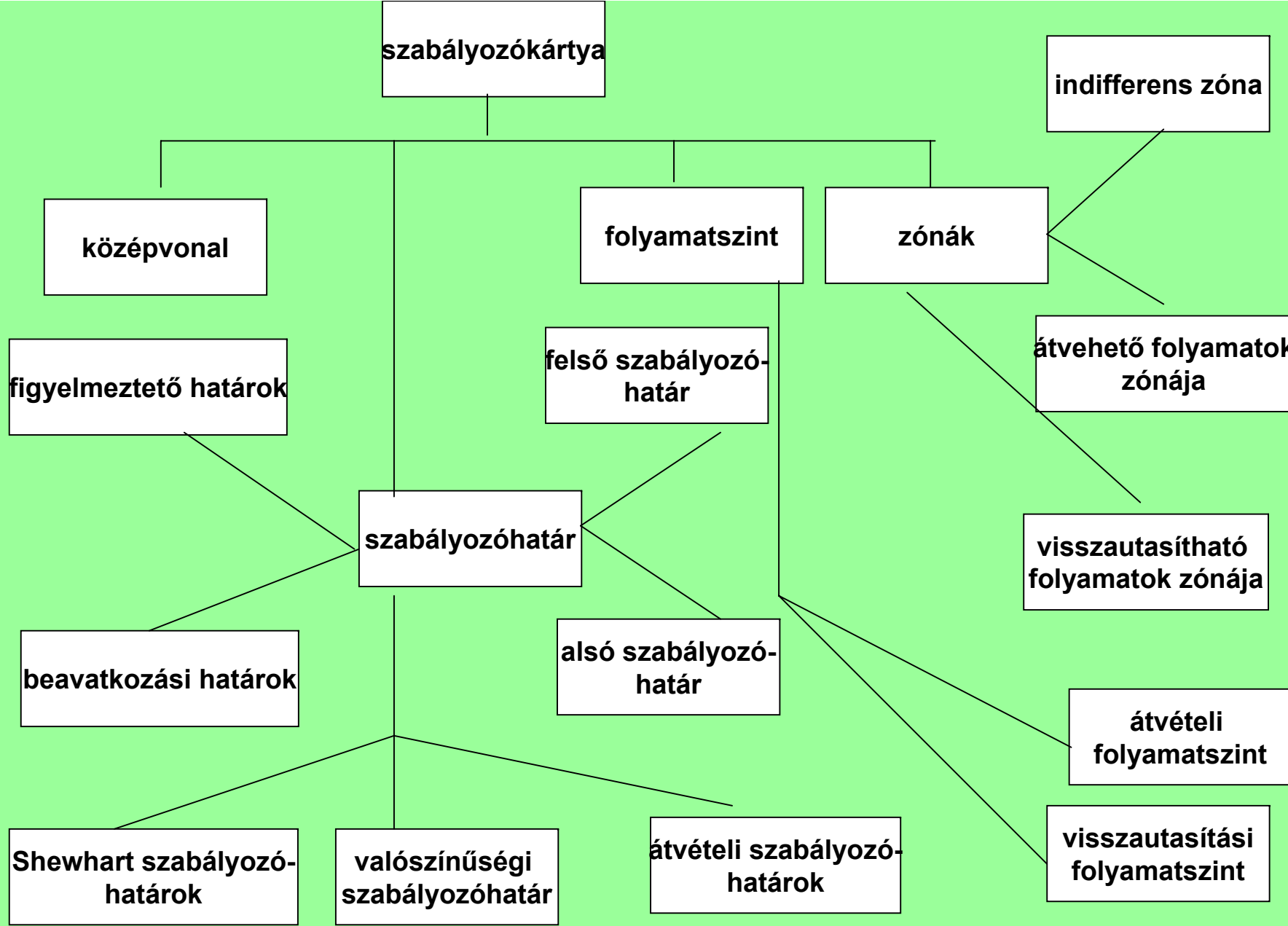

[A] A sokaság paramétereit dőlt görög kis betűk jelölik.
[B] A minta-statisztikákat dőlt latin nagy betűk jelölik.
[C] A megfigyelt minta-statisztika értékeket latin kis betűk jelölik.

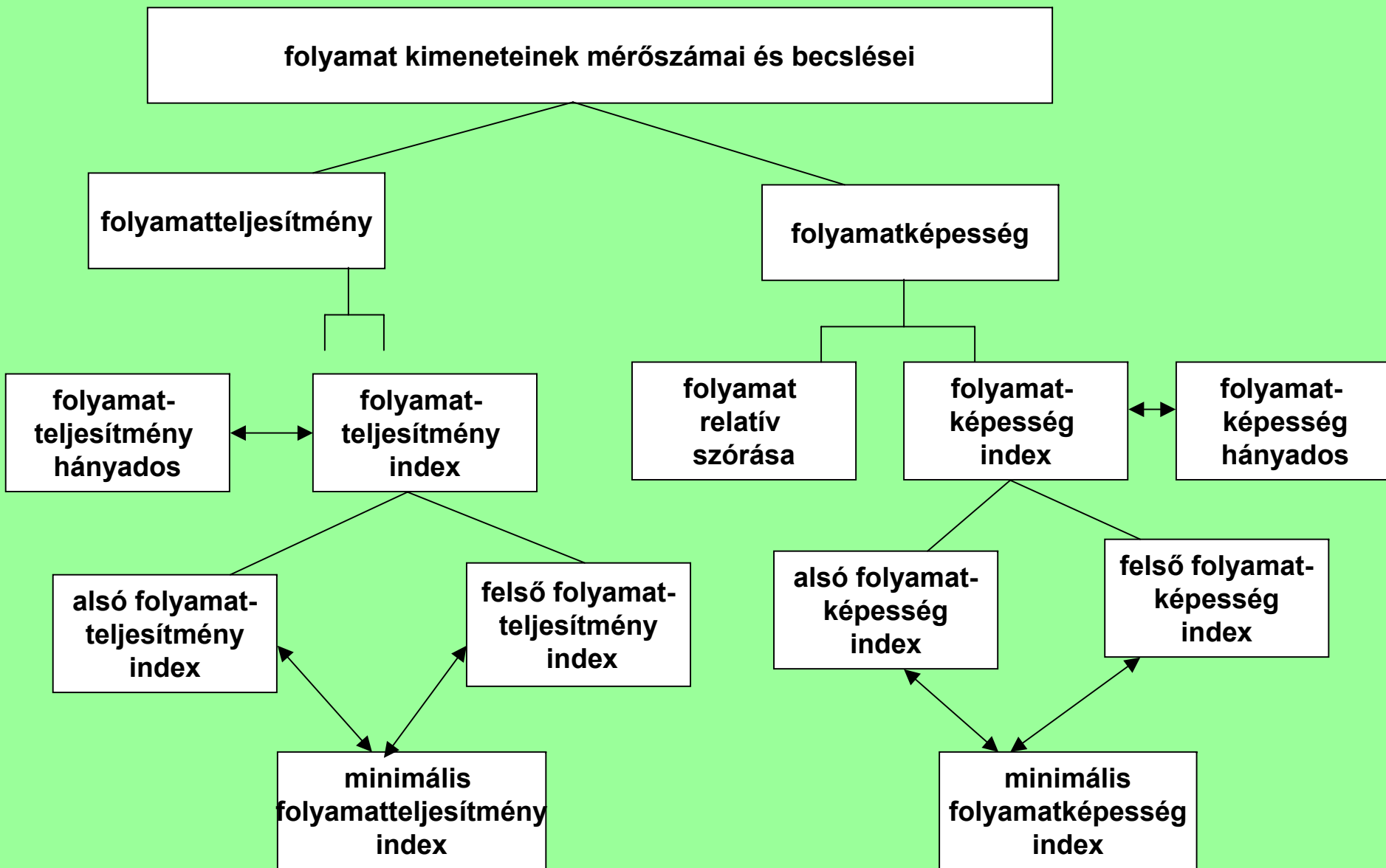
2.ábra Statisztikai kapcsolatok
folyamata

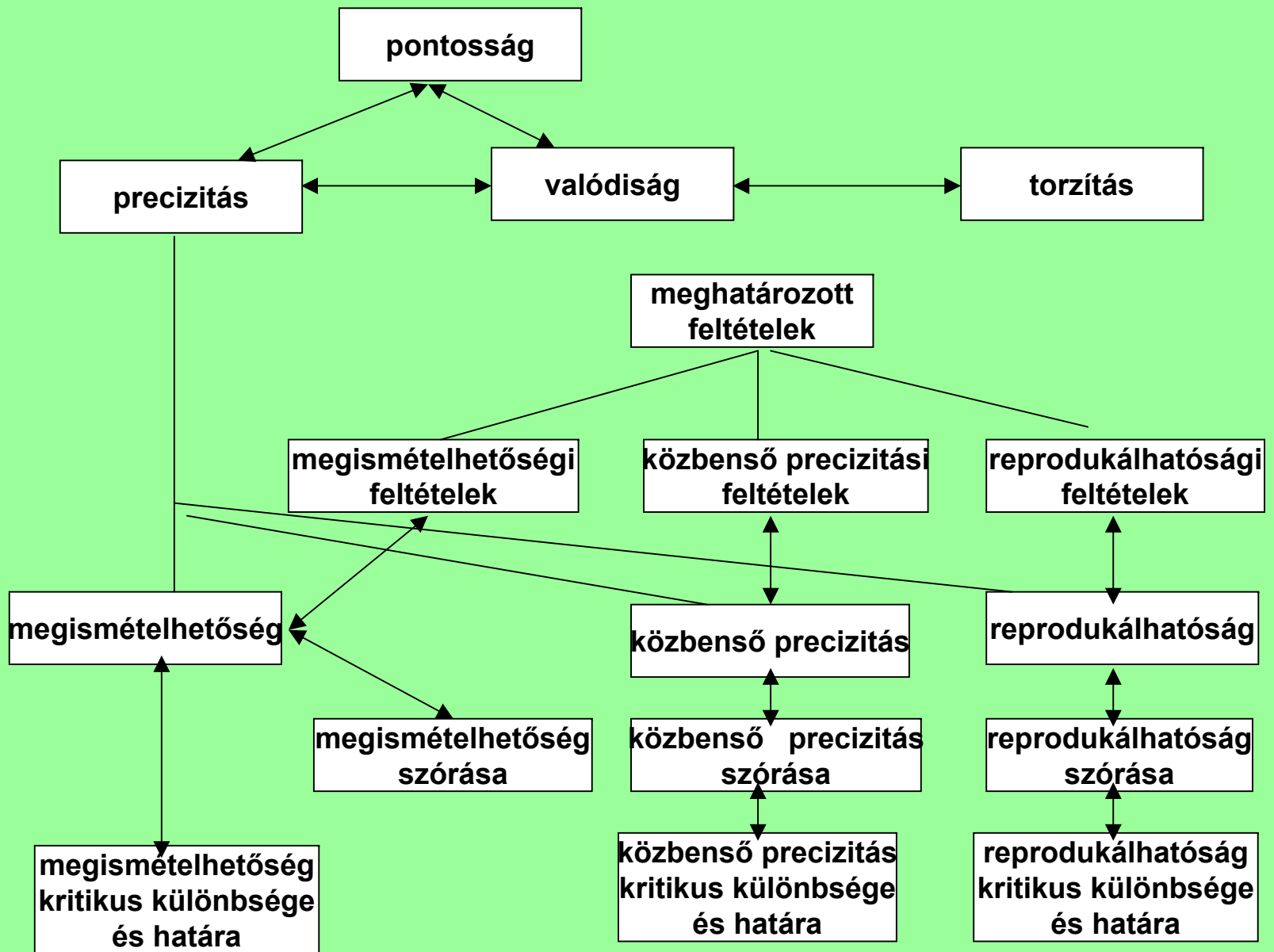
4.ábra Folyamatra vonatkozó általános fogalmak

7.ábra Szabályozókártya elemei

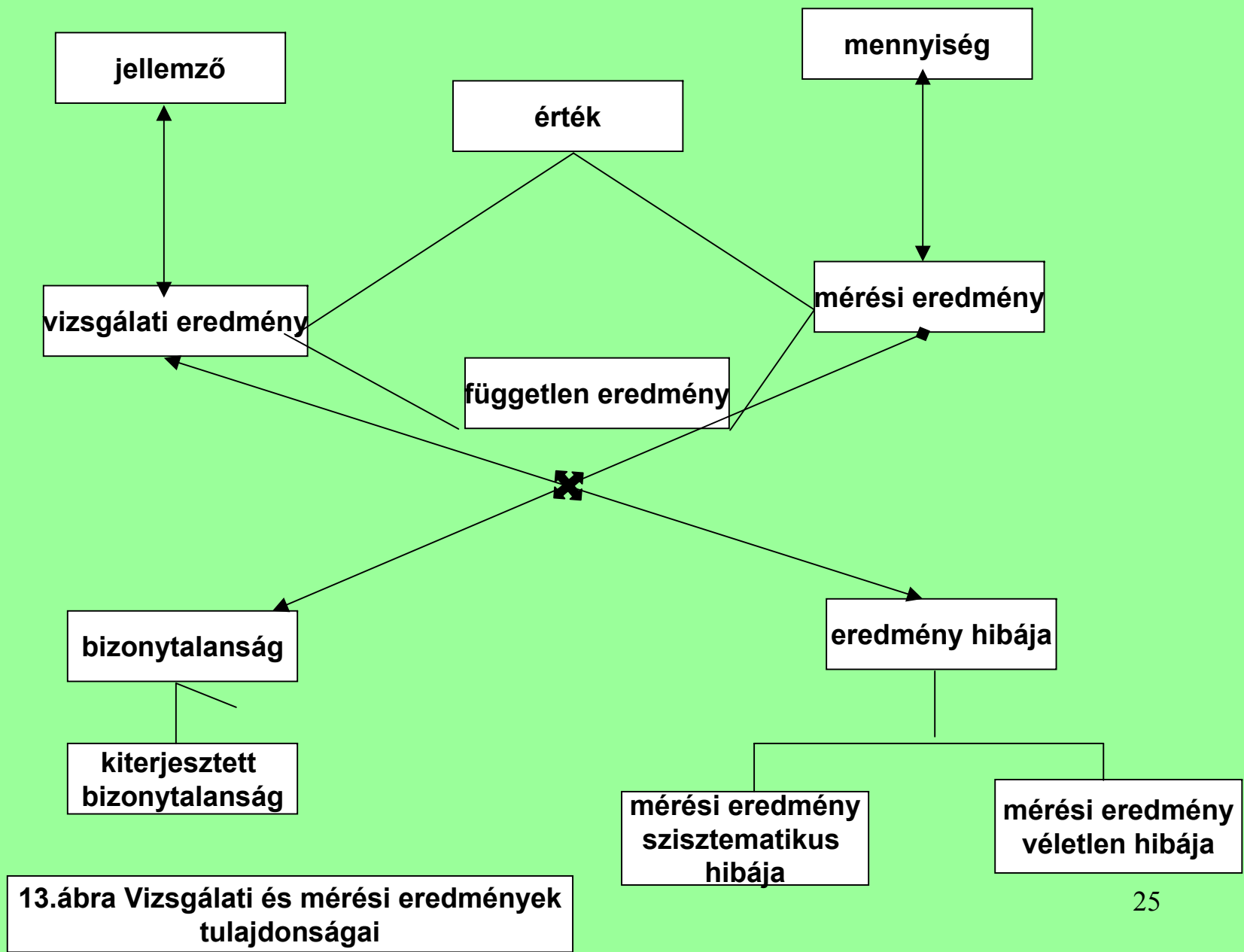

9.ábra Folyamatteljesítmény és folyamatképesség (méréses adatok)

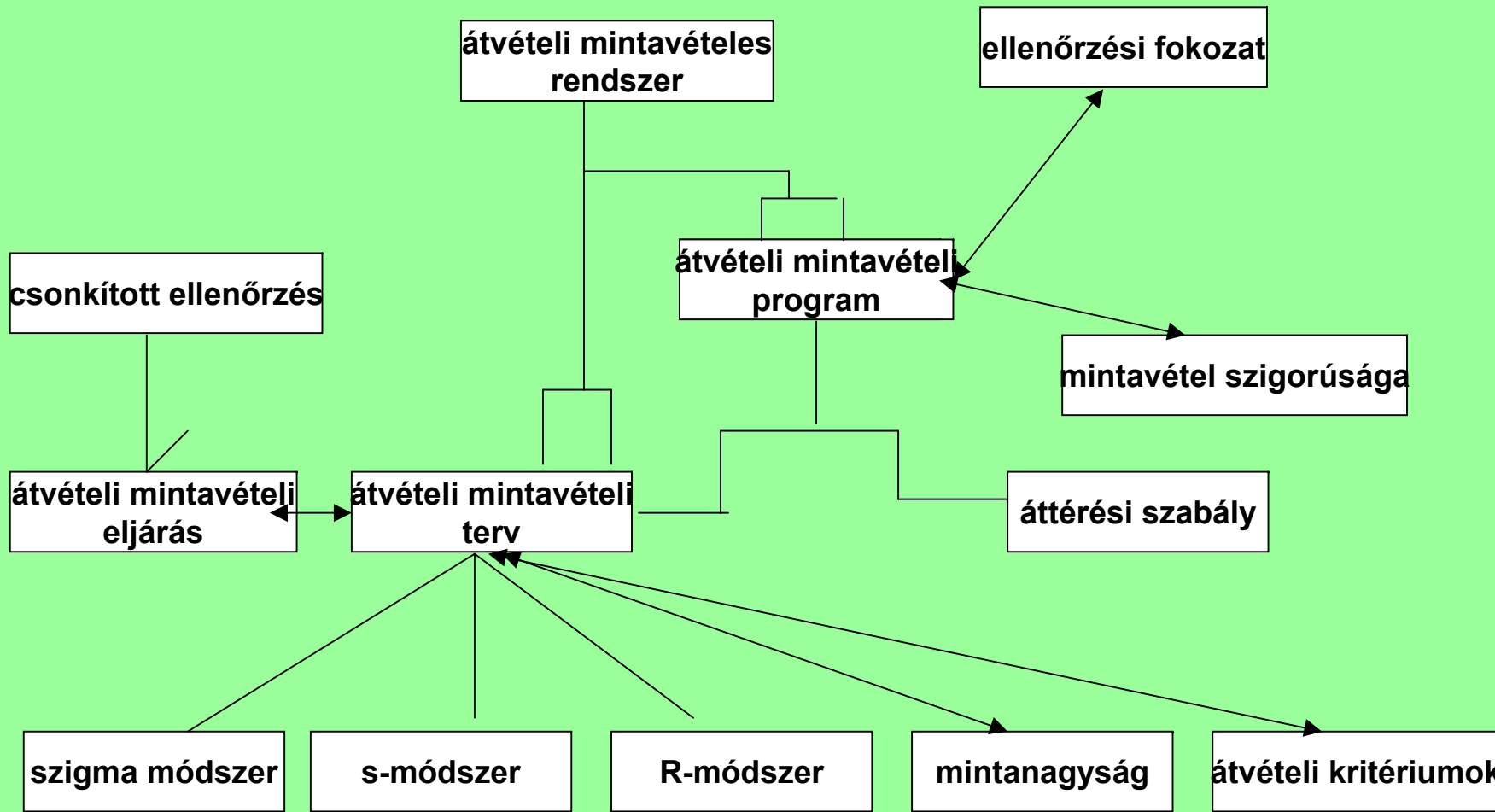

12.ábra Vizsgálati és mérési módszerek tulajdonságai

13.ábra Vizsgálati és mérési eredmények tulajdonságai

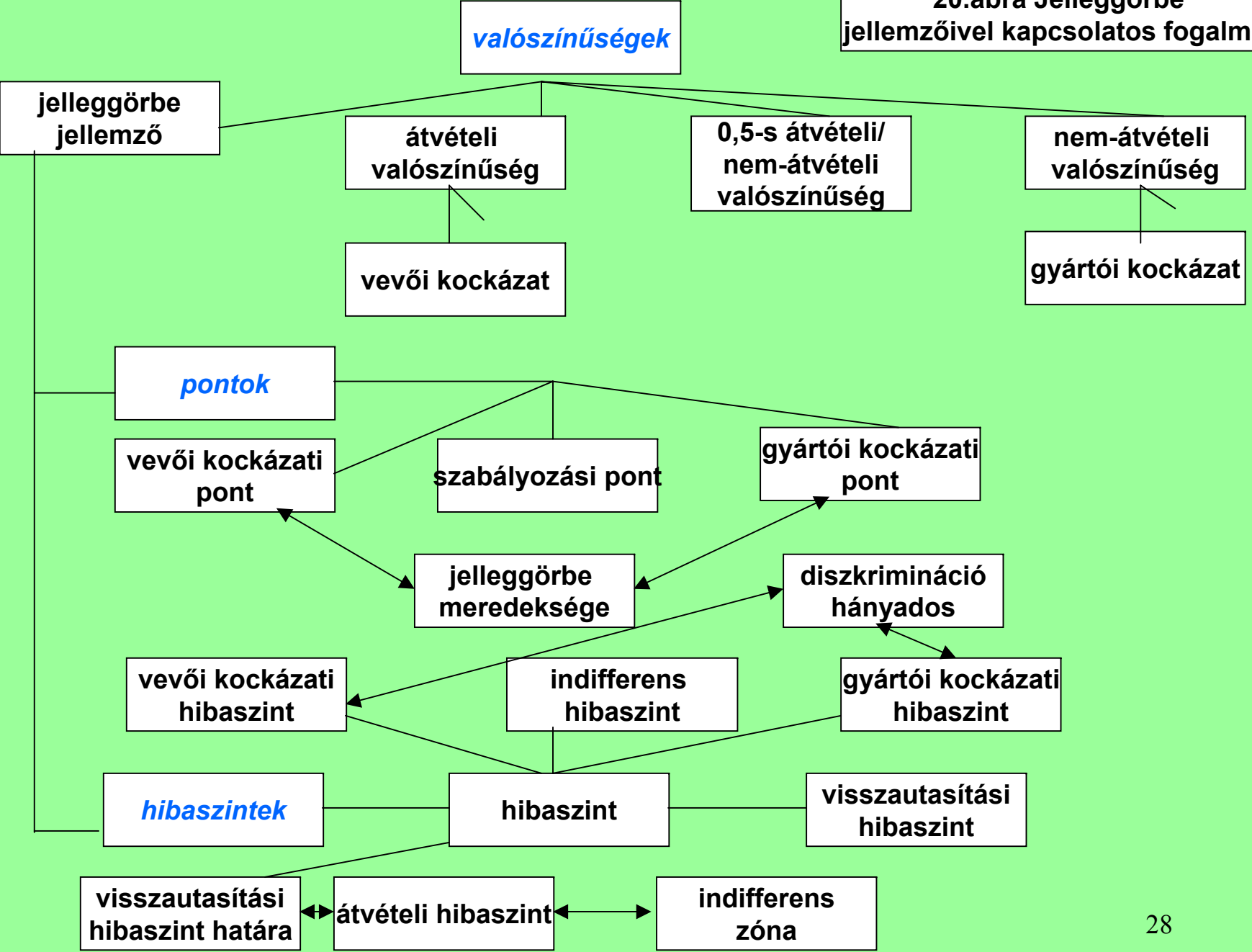

17.ábra Átvételi mintavételes ellenőrzési rendszer

18.ábra Átvételi kritériumok

20.ábra Jelleggörbe jellemzőivel kapcsolatos fogalmak

Az ISO 3534-2 terminológia újdonosságai

- a) Meghatározza a jellemzőhöz tartozó rendezett skálákat.
- b) Vázolja a sokaság-minta-minta statisztika kapcsolatát.
- c) Bevezeti a folyamatmenedzsment fogalmát.
- d) Általánosítja az SPC fogalmát SPM-re.

A terminológia újdonságai

e) Bevezeti a folyamat relatív változásának fogalmát.

f) Összefoglalja a jelleggörbe jellemzőit hármass csoportosításban.

g) A precizitás fogalmából vezeti le a különböző mérési feltételeket.

A terminológia hiányosságai

- a) Szerkezeti felépítése eltér a 3534-1-ben adott rendszertől.
- b) Egyes fogalmak meghatározása nem érthető.
- c) A két kötet szóhasználata is eltérő .
- d) Egyes részek logikai sorrendje nem helyes

A terminológia hiányosságai

- e) A folyamatteljesítmény meghatározása eltér a szokásostól.
- f) A speciális okokat a csoportok közötti változásnak tulajdonítja.
- g) Vitatható a közbenső precizitás feltételei fogalom.
- h) Nem világos az átvételi szabályozó-kártya definíciója.

Következtetések

- **Egységes magyar szóhasználatot kell kialakítani.**
- **A vitás fogalmakat szakmai megbeszélésen kell egyeztetni.**
- **A szabványokban legyen egységes a statisztikai szóhasználat.**
- **Az oktatásban alkalmazzuk az új fogalmakat.**
- **A z ISO 3534-1 és 3534-2 szabványokat magyar kiadványban is meg kell jelentetni.**